

Estonia Selts, Estonia teater ja inimmälu

“Mälestus kipub olema metsast rohelisem”

Aleksander Suuman

Arne Mikk, Mart Mikk, “Estonia Seltsile antud aeg”. Helios, 2022, 360 lk.

Ajaratta veeremine vaid ühes suunas on paratamatus, millega meil kõigil tuleb leppida. Mil määral suudab inimene mälu taastada sündmusi minevikust, sõltub mitmest asjaolust. Esiteks, mida enam tuleb aastaid inimese turjale, seda seda rohkem ta teab. Teiseks talletab emotsionaalne mälu sündmuste käiku väga erinevaid radu pidi ja see teeb järgnevatele põlvedele, kes ajaloo vastu peaksid huvi tundma, tõe jalule seadmise väga keeruliseks. Kolmandaks erineb ju ka võime kasutada ajusoppidest just neid sagaraid, kuhu on salvestunud kõnealuse persooni meeli köitnud sündmused. Ning neljandaks ja vist ka olulisimaks on anne talletada sündmuste dokumentaalne materjal. Vaid siis on võimalik teha tagasivaateid, milles sisaldub tõene, daatumitega kontrollitav sünduste ahel.

Selliseks tõese ajaloo peegelduseks võib pidada Arne ja Mart Miku koostatud raamatut “Estonia Seltsile antud aeg”. Lisaväärtuse annavad väljaandele rohke pildimaterjal ning Peeter Lauritsa maitsekas kujundus.

Tsiteerin Arne Miku lõiku albumi sissejuhatuses: “Käesolev raamat ei anna välja teaduslikku formaati. Ma ei ole teinud viiteid iga üksiku lause või lõigu päritolu kohta. Paljud mõtted on selguse saanud mitme allika põhjal...”. Avapeatükis “Ajaloo ilu ja valu” on kirja pandud kultuurikillud kaugetest aegadest meie areaalis. Lugejale meenutatakse, kui olulisel kohal meie teatriloos on selline Euroopa aladel tuntud saksa kirjanik ja dramaturg, teatrijuht ja riigiametnik Peterburis kui ka Tallinnas August von Kotzebue (1761-1819), kes loonud üle 200 näidendi, mida mängiti kõrvuti Goethe, Lessingi ja Schilleri näitemängudega. Ning vaatamata sellele, et kõik see oli algselt seotud põhiliselt saksa teatriga, lähtuvad siit ilmselgelt impulsid edaspidisteks sündmusteks Eestimaal.

Nimelt asutati 1865. aastal Johann Voldemar Jannseni algatusel Tartus Vanemuise Selts, mis omakorda ärgitas ka Estonia Seltsi loomist Tallinnas. Avalöök anti kaupmees Johann Trummeri Viru tänaval asunud korteris. Siit alanud teekond läbi 150 aasta on

Muusika

30

Teater Vanemuine
Rahvusoper Estonia
Estonia teater
Teater

sõltunud ajaloo keerdkäikudest ning olnud seega väga mitmetahuline. Ei hakka selle mahuka raamatu sisu siinkohal ümber jutustama, sest paremini, kui seda on teinud loosse süvenenud ja äärmiselt sõnaosav Arne Mikk, ei ole võimalik.

Millised on olnud kõige olulisemad märgid Estonia Seltsi tegevuses? Vastuvaidlematult [Estonia teatri sünd!](#) See, et seltsi rahakad liikmed olid algatajad ja et üleskutsega Eesti rahvale võeti ette korjandus ja suudeti leida laenuandjad - see on fenomen, mille üle peaksime rõõmu tundma ja ka uhked olema, eriti silmas pidades [rahvusooper Estonia tänast olukorda!](#) Endiselt hämmastab fakt, et juba 1913. aastal avati [Estonia teatri](#) ja kontserdisaali uus hoone!

Hilisemas ajas on Estonia Seltsi tegemistes oluline näiteks Rävalla puiesteele Tiiu Kirsipuult tellitud mälestusmärk, millega on tähistatud Maakri tänaval asunud ja 9. märtsi pommitamisel hävinud [Estonia teatri](#) esimene hoone, kus asus ka Andres Särevi juhtimisel aastaid tegutsenud [Töölisteater](#), mille koosseisus muuseas tegutses orkestrijuhina meie lugupeetud laulupedagoog Linda Saul. 2010. aastal kogus Estonia Selts korjandusega poole [RO Estonia](#) uue eesriide muretsemiseks vajalikust summast.

2017. aastal andis Eesti Post välja Ülle Marksi ja Jüri Kassi kujundatud margikomplekti "Estonia 1906-2006", millel Aarne Mõttuse kavandid Evald Aava ooperile "Vikerlased", teisel pool meie balletiloos kordumatu Helmi Puur Musta luigena Tšaikovski balletist "Luikede järv".

2013. aastal koguti ja annetati raha Jaani kiriku E-kella tarvis. Samal aastal tulid Estonia Valgesse saali tagasi omal ajal skulptor August Weizenbergi kingitud "Koit" ja "Hämarik". Seda küll koopiatega näol, mille valmimisele pani toe alla filantroop Enn Kunila.

Estonia Seltsi külaliste nimistu, keda juhatus on seltsi liikmete ette kutsunud jutustama oma tegemistest, ei mahuks vist mitmele A4-le. Arne Miku informeeritus, tema kursisolek elusündmustega on olnud kadestamisväärselt värvirohke teejuht nendes valikutes ja kindlasti on need kohtumised erinevatest eluvaldkondadest inimestega olnud liikmete jaoks valgustusliku iseloomuga.

Kõnealune raamat peaks huvi pakkuma neile, keda köidab meie kultuurilugu üldiselt ja eriti seos meie muusikakultuuri kandja, Estonia maja tänase saatusega. Lisaks faktihulgale on huvitav ja sütitav Arne Miku jutustamisoskus. Head lugemist!

Tiiu Levald, laulja ja laulupedagoog

